
Lyrik af

Kaj Munk

Udgivet i 2018. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Kilde Munk, Kaj, ÅÅÅÅ. , København: XYZ forlag.

Fædrelandet i Fare
- for nu stander Landet i Vaade –
Et Digt

Forspil.
- Fædrelandet i Fare –
og Borgerne er blinde.
Ser I ikke en Snare,
ej, hvad Ondskaben har i Sinde.
Vi maa have Borgerne vækket
at se, hvad der truer vort Land,
før vore Vinger bli'r stækket.
Husk det, du danske Mand
1.

I Egnen om den lille Stad
der var saa tyst og stille,
og Nattergalen paa sit Blad
slog højt sin klare Trille;
mens Aftenfreden sænkte sig
ned over Byens Tummel,
den Tavshed blev i Hus, paa Vej,
selv i den Gyde skummel.
Der oppe højt paa fjerde Sal
der var et lille Kammer,
det gemte kun paa Nød og Kval,
paa bitter Sorg og Jammer.
Deroppe laa til Sengs en mandag
- det var alt fjerde Uge,
og ganske ung og smuk var han,
dog paa hans Pandes Fuge,
der skar sig dybt og varigt ind,
man saa, han kendte Livet. –
Han var saa syg og træt i Sind,
ej Ro der blev ham givet,
for stadig Børneskraal og Skrig
ham plaged' aarle, silde,
og til han ønskede sig som Lig –

- skønt dø han dog ej vilde.
Han ejed' meget her paa Jord,
som han forstod at skaffe;
en kærlig, gammel Far og Mor
han højst af al Ting satte.
Saa havde han et Fædreland
- skønt lille, dog hans eget –
og saa en skarp og god Forstand,
som endnu ej var veget.
Naar Aft'nen sænkte ned sin Fred,
og Skrig og Skraal forstummed,
saa blev han mild og blød derved,
han Fredens Fryd fornummed.
Saa greb han straks til Pen og Blæk
og rejste sig fra Lejet
og tog Papir, saa skrev han væk,
naar Solens Glans var bleget:

Fædrelandet i Fare!
hører det, danske Mænd!
vær til dets Frelse snare,
rejs det af Støvet igen

Kristendommen i Fare!
hører det alle I Mænd,
som Frelsens Budskab udbære.
Stands dog og Fanen kend.

Kongen og Tronen i Fare!
hører det Kvinder og Børn,
saml jer dog og tag Vare;
nu truer Tysklands Ørn

Han sysled paa sit Hoved brat,
det var ej, som han tænkte,
men fremfor ham var bælgmørk Nat,
for Tankerne ej han skænkte
den Form i Ord, der for ham laa,
men ej han kunde tie,
saa skrev han da paa maa og faa,
han vilde ikke bie.

Han saa saa klart, den Fare var
for Landet, han beboed'.
Han Skyld for Farer over bar
paa dem, hvem alt beroed
paa Kongens Raad og Kongens Mænd,
paa dem, som skulde lede,
for Danmark havde ingen Ven,
men nok af Fjender vrede.

2

Dengang Solen sig mod Syden vendte,
og man Vintrens Fugt i Møde saa,
hin unge Mand, hvis Hjerte endnu brændte
af det, den ham saa tungt paa Sinde laa,
udgav en Bog, den vakte Opsigt vide
og rejste Storm, Bevægelse i Land;
han skildred, hvordan Danmark maa lide
og dø – og ingen redde kan.

Han skrev, hvem Skylden bar for Sorgen,
der trued' Landet, det, vi elske bør,
han skildred ', hvordan hjemme Kongeborgen
svajed' hid og did just som et Rør.
Og Skylden bar de nye, grimme Tanker,
som let hos Mænd og Kvinder Rødder slaar,
mens de, der tror derpaa, kun Ufred sanker,
dog Frihed, Lighed, Broderskab de spaar.

Men Frihed findes kun, naar ret man skatter
det Land, som en Gang nu os givet er,
og Ligheden kun ret de fatter,
som glade, tro og veltilfredse er.
Og Broderskabet dannes kun i Landet,
naar alle, Mænd og Kvinder, elsker det
og ofrer for det Liv, ja og alt andet,
som der de har at glædes, trøstes ved.

Enkelte Digte af

„Til mit Folk“

I

Jeg søgte Lykken i jordiske Land,
søgte ved Dag og Nat.

- Jeg frygter, jeg ej den finde kan,
jeg en alt svag og mat

Jeg søgte i Højhed, blandt Adel fuldgod,
??? Lykken var ej der.
Jeg søgte i Ringhed, jeg kunde ej tro,
og heller ej var Lykken her.

Jeg søgte blandt Konger og sukked' igen.
Nej, jeg vaanded' mig i Veer.
Saa fandt jeg den, ej i Praksis, men
i Aristokratiets Ideer.

II

Der klinger en Sang fra den gamle Slægt,
der følger os ned gennem Tiden;
men til gamle har nu slet ingen Vægt,
nu raader Tvedragten og Striden.

Og stundom stiger Sangen til bange Angestraab;
men vor Slægt lukker Øret for Tronen.
Saa synker den atter: „Der er intet Haab;
i Fare staar Landet og Tronen.

Men en Gang vil den lytte det oprørske Æt,
der regner alt, hvad der er dansk, for ilde.
Ja, en Gang vil den samles om Danmarks Trone tæt;
men da skal det være for silde.

Men end lyder Sangen fra fordums Tid:
„O, vogt jer. Fædrelandet er i Fare;
lad svinde da al eders indbyrdes Strid;
thi den for Landets Frelse er en Svane.

—

3

En Dag Aviserne meldte,
at en Del kongetro Mænd
sig havde sluttet sammen
ar rejse Danmark igen.

Formanden for denne Forening

var hin unge Mand,
som skrev til Danmarks Befolkning
om Ulykken i vort Land.

For Manden havde rejst sig
paa Grund af denne Bog —
og der var rig og fattig,
og der var dum og klog.

Kun een Betingelse var
for at blive Medlem deraf:
„Elsk dit Land og din Konge,
værn det til din Grav.□

Hvis Danmark i Krig skulde komme,
saa skulde Foreningen brat
sørge for Folkets Rejsning,
sørge for Dag efter Nat.

Og Aristokrater i Landet
og alle gode Mænd
tiljubede denne Forening:
„Nu kommer der Lys igen.□

4
Med Faner og klingende Spil
Vagtparaden trækker op,
marcherer ad Slottet til

—
Da mødes de af et Bud
fra Slottet, de drager mod:
„Kongen er dræbt ved et Skud.

—
Et feigt Attentat paa ham,
der kun søgte Danmarks Vel, -
- en uafvaskelig Skam.

—
Nu sørger den gamle Soldat;
nu glædes den onde Mand,
der til Niddingedaad er parat.

Men Staten kan ikke staa,
alt maa ske, som det plejer at ske.
Uden Konge intet vil gaa.

—
Da løftes den onde Røst:
„Vi kræver en Republik!”
Der er ondt Sind i deres Bryst.

—
Vi danske være maa
tro mod Hjerterne milde,
der i Danmarks Vaaben staa.

—
Vi danske skal være tro
mod den elskede Kongeslægt,
der i Danmark vil bygge og bo.

—
De andre er Oprørsmænd,
er onde, af Natten selv,
er ikke af Riddersind Ven.

—
Ak! ejede Danmark kun
Vasaller – tro som Guld –
var alt godt i denne Stund.

—
Dog, Kongetronen skal staa
saa længe, som Danmark staar,
og det ikke falde maa.

—
En Gang gav Kongen sit Land
Lov til Regering med ham,
gav det til Folket paa Stand.

—
Nu styrer Folket med.
Vil det nu kaste bort
den, de har faaet Styret ved?

—
Se! paa Slottes Altan
Førsteministeren træder frem,
talen med Øjet i Vand:

—
„Hører det, danske Mænd,

vor elskede Konge er død.-
Vi kaarer os en igen

—
Vor elskede Konge er død,
den nye Konge skal leve!”
- Han Kongeloven ej brød.

—
Og nede i Slottets Gaard
opløftes et Hyldingsraab
til ham, der ved Styret staar.

5

Og det var en Søndag Aften
i den gamle Stad, København,
der kom et Ulykkesbudskab
flyvende som en Ravn.

—
Og alle Folk, der det hørte,
spurgte ud, blege af Skræk,
- undertiden havde de Vished;
men saa var Visheden væk.

—
Men næste Dag, da vor Rigsdag
holdt Møde for første Gang,
klang det igennem Salen
som Danmarks Svanesang.

—
Thi Førsteministeren læste op
med Stemme, der skjald af Graad,-
- og alle Stemmer i Salen tav,
og mangan en Kind blev vaad.

—
Det var en Krigserklæring, som kom
fra Tyskland her op mod Nord.
Det sagde det samme som Undergang,
det var jo lille mod stor.

—
For Tyskland kæmped med England jo,
og vi – vi tog Parti
for Englands Konge og Englands Folk;
men nu var alt forbi

—
Og mangt et Øje i Tingets Sal
blev ude af stand til at se;
men ude paa Gaden tyst og let
faldt Aarets første Sne.

—
Og alle i Folkets og Kongens Raad
forstod, hvorhen det bar.
Men pludselig gennem Mumlen og Støj
en høj, klar Stemme sig skar:

—
„Vi siger til alle i Danmarks Land,
at alle maa kæmpe som Mænd,
at alle skal staa som i fordums Tid,
saa sejrer vi nok igen.

—
Saa beder vi ham, der styrer alt,
at værne om Danmarks Land,
for ingen, ej selv største Hær
kan hjælpe hvis ikke han.”

—
Saa vedtog de da en Erklæring saa:
„Da mod Undergang det bær,
erklærer her Tinget, at Danmark Land,
vort Land i Fare er.”

Og alle i Tingets Sale
bøjede Knæ for Gud,
saa tolked de deres Hjerter trang
og øste Sorgen ud:

—
„Hør os, vor naadige Herre,
frels vort elskede Land,
red det danske Rige,
hjælp os, vi holder Stand.”

6.
Det var, som havde en Jernhaand
grebet det danske Folk.
Det var, som Sorg og Smerte

for Hjerterne kun var Tolk.
- For nu skulde Rige og Land forgaa.

Og alle, høje og lave
saa det umulige i
at gøre sig Haab om at vinde.
Nej, nu var alt forbi.

Men alle vilde dog kæmpe
for Danmark, vort Fædreland,
og alle beredtes til Kampen,
ja, baade Kvinde og Mand.

Og hin gode Forening,
der nu til Arbejdet gik,
fik alle vakte til Forsvar,
saa alle Begejstring fik.

Og alle, unge og gamle
sig meldte til frivillig Hær.
Selv Kvinder og Børn forlangte,
at faa Lov at bruge Sværd.

Begejstringens Aand afløste
Modløsheds slappende Aand,
og lidt efter lidt sig løste
Angstens jernhaarde Haand.

Da kom der atter et Budskab
fra Nørrejylland hid:
„Tysken er landet ved Kolding,
nu begynder vor Strid ”

Og Hæren laa ved Kolding,
nu maatte alt staa til:
„Naade os Gud i Himmerig,
gid han vil være os mild.
- for nu skal Rige og Land forgaa.”

7.
„General, De har at befale her,

der er Fjenden, og her er vi.
Sig: skal til Angreb vi være parat,
eller er da alt forbi?

Skal vi da uden Kamp og Strid
overgive vort gamle Land?”
„Nej, vær parat. For Danmarks Skyld
vil vi slaas til sidste Mand.”

Ved Ellevetiden Hæren drog ud
at kæmpe den sidste Kamp.
- I lang Tid saas ej andet
end Bøssernes hvide Dampe.

Tresindstyve tusind Mand drog ud
at kæmpe for Konge og Land.
- Ikke een kom tilbage igen;
men fem Timer holdt vi stand.

Og over Valpladsens vide Mark
faldt Sneens Ligtæppe blødt,
og baaret fra hele det danske Folk
hviskede Vinden: „Sov sødt!

Tak fordi i stred og faldt.
I altid lovet skal være
I har ej reddet Danmark Land,-
men derimod Danmarks Ære.”

Efterspil

- Solen sank,
og over Byens travle Færden
sig bredte Aftnens Purpurskær

Men tæt ved denne Verden
sig Havet bredte fjernt og nær
med Overflade blank.

Men inde i den store By
sig Sorgen skjulte i hver Vraa

og lunedì' i hvert Hjerte.

For tung ja stenhaard Smerte
nu over danske Folket laa,
og Trøsten ej fandt Ly.

Nu skulde Tysken raade her;
vi danske var ej fri,
kun Trælle af en Ørn

„Nu maa Gud staa os bi –
han hjælpe sine Børn!” -
- men rødt laa Aftnens Skær.

Ny og sanddru Vise om hvorlunde den
gæve Ungersvend Robert Adamsen og den
væne Mø Frk. Petersen drog til Guldborg
paa deres vælige Gangere.
Sammenskreven og trykt udi dette Aar.

—
Var sig den gæve Robert Adamsen,
vaagned' ved Nattetide,
- da blev han saa vred og gram i Hu,
thi ned monne Regnen stride.

—
Ned monne Regnen stride
alt udi Adamsens Gaard;
var sig Robert Adamsen,
han Taarer i Øjnene faar.

—
Var sig den gæve Undersvend,
den Tur sent slog af Sind;
ned monne Taarerne trille
alt paa hans brune Kind”

—
Var sig den tapre Ungersvend,
han kunde ej Søvnens fange;
Dagene ere saa korte , ak!
og Nætterne ere saa lange.

—
Da lakked det ad den Morgenstund,

da monne Svenden sig glæde;
thi fra Himmelens dybe graa
kom der er mere Væde.

Var sig den gæve Undersvend;
stande han op af Senge,
- udi Adamsens skønne Gaard,
det dufted fra Rosenvænge.

Var sig Frk. Petersen,
redte sit dejlige Haar,
sang om Sommerens Rose saa skøn,
sang om den blide Vaar.

Var sig den gæve Ungersvend,
sadled sin vælige Hest,
red sig til Søster Kirsten,
som han vel kunde bedst.

Søster Kirsten var mod i Hu,
hun vilde ej med dem drage.
Redde sig saa alene
Ungersvend og Ungmø fage.

Var sig Frk. Petersen,
blev saa hvid om Kind:
„Ak, der er kommet et Glasskaard
i vælige Ganger min.”

Var sig den gæve Ungersvend,
svarede hende saa fage:
„Ej skader det eders Ganger god,
kom, lad os videre drage.

Var sig Hr. og Fru Lassen,
saa listelig de lo,
da de paa Vejen skued
de ælde Ryttere to.

Var sig Hr. og Fru Larsen,
de dem Velkommen bød,

---

gav dem Saltmad og Kaffetaar
og Most og Vin og Mjød.

—

Var sig Ungersvend og Mø,
sadlede deres Hest,
saa red de Aften ad Hjemmet til,
som de vel kunde bedst.

—

Sang ved Nykøbing F. Realskoles Udflugt til Vordingborg den 10 Juni 1911.

I

„Velkommen hid i Skovens lyse Sale,
se, alting smykket staar som til en Fest”
Saa synes Træ og Busk til os at tale,
indbyder os at være deres Gæst.
Lad os da ikke vore „Værter” krænke,
men alle sammen glade stemme i
en Lovsang for, hvad Skoven os vil skænke.
Ak! Sommeren den er saa snart forbi.

II

I Dag os Baand og Tvang ej længer tvinger;
vi glemmer Skoleliv, glemmer Bog og Pen;
mens højt vor Sang mod Skovens Tag sig Svinger,
vi jubler Sorg, Genvordigheder hen.
Vi hilser Vaarens Bud om lyse Dage
velkommen efter lange Vintertid,
med Glæder ser vi Mørket bort at drage.
Nu kommer Sommeren saa mild og blid.

III

Lad os nu nyde vore Barndomsdage
- lig Sommerens de svinder hastigt hen -
og deres Glæde, Lykke, Fryd ret smage,
saa lys en Tid vi aldrig faar igen.
Saa, naar vi graanende og gamle tænker
tilbage paa det Liv, vi levet har,
taknemmelig Barndommen vor Tak vi skænker,
den Tid, der bedst af hele Livet var.

